

- розвитку мовного, мовленнєвого та музичного інтонаційного слуху;
- підвищення зацікавленості до уроків української мови та музики;
- вироблення стійких навичок оцінювати те, що становить красу в навколишньому світі.

Література

1. *Коссак Л. О.* Деякі питання національних особливостей музики. *Питання історії і теорії української музики*. Вип. 2. / Відп. ред., доцент А.М.Котляревський – Видавництво львівського університету, 1960 – с.7

2. *Філатова І.І.* Формування у молодших школярів естетичного сприйняття звучущого мовлення засобами комплексу мистецтв. – Автореферат дис. канд. пед. наук. – Харків, 1994. – 18 с.

3. *Шугай М.А.* Психологічний аналіз розвитку національної рефлексії в процесі навчальної діяльності молодших школярів: Дис. канд. психол. наук. – Рівне, 2002.- 243с.

Валентина Снегірєва,

кандидат педагогічних наук,

ст.науковий співробітник відділу навчання

мов національних меншин та зарубіжної літератури

Інститут педагогіки НАПН України

v_snegiriova@i.ua

РОДИННІ ВЕЛИКОДНІ ТРАДИЦІЇ НА ЖИТОМИРЩИНІ

Нині, коли ворог нищить наші міста і села, щодня вбиває мирних людей і наших дітей, хочеться говорити про те, чого в нас не відняти, – про пам'ять любові, світла, добра, чим ми жили до усього цього нав'язаного нам жаху, дикої ненависті, знищення. І, дасть Бог, житимемо далі, коли здолаємо усю нечисть, що звалилася на наші голови.

Я люблю життя, яким жила завжди, тихі родинні радощі і свята, коли збираються родичі, щоб побачитися, посидіти за столом, наговоритися, поділитися щастям чи негараздами: Різдво, Великдень, Трійця, Покрова.

Найсвітліше свято – Великдень. Може тому, що настає весна, змінюється сонцестояння, приходить пора відновлення і цвітіння, названа воскресінням. Це

відчуває кожна жива душа й поривається до сонця. Так було споконвіків. Вже дорослою я дізналася, що, виявляється, за нашою вірою, для нас головним святом є Пасха, тоді як для усього західного світу – Різдво.

Перед Пасхою життя наче прискорюється, набуває сенсу: так багато усього треба встигнути, а особливо в селі. Потрібно побілити хату, перепрати й освіжити всю її окрасу – фіранки, рушники, килимки, скатертини тощо. Обов'язково потрібно було придбати якусь нову красу, й тут аж ніяк не обійтися без вишивки: мама вишивала рушник або скатертину, ми із сестрами – по серветці, а бабуся крючком плела прошву для великоднього кошика – в цьому, як казали сусідки, їй не було рівних.

Коли хату наповнювала атмосфера очікування свята, ми дружно висипали на подвір'я і в садок, щоб і там привести все до ладу. Батько із братом, поки ми поралися в хаті, висаджували нові дерева, розставляли і фарбували вулики, копали грядки. Наше завдання було впорядкувати клумби і висадити квіти.

Наступні 3-5 днів коловся кабанчик, готувалися м'яса до святкового столу: начинялися і пеклися ковбаси, шинка, сальтисон. Наставав Чистий четвер – батько топив баню, бабуся пекла паску. Вона вставала разом із півнями, щоб замісити тісто, і з ранку всі ходили навшпиньках, щоб «не злякати» його. Ми бігли до школи, а коли поверталися, в хаті пахло духмяними пасками і пиріжками. Хто пам'ятає цей неповторний великодній дух української хати, погодиться, що нічого кращого в житті не звідав!

Увечері ми з мамою робили крашанки, розписували писанки – цьому нас навчила ще в садочку тьотя Катя, вихователька і молодша мамина сестра. Крашанки викладалися у велику розмальовану таріль, а до писанок ми приклеювали тонкі кольорові стрічки – биндочки – і чіпляли їх на китайську троянду, що стояла навпроти вікна у світлиці. Ми дуже пишалися цим святковим деревом, бо на нашій вулиці більш ні в кого такого не було. Студенткою я побачила такі великодні деревця на Буковині, і зрозуміла, що ця традиція є поширеною в Україні.

Щоб зрозуміти незвичайність Пасхи мого дитинства, потрібно зауважити національний склад українського села на Поліссі, а це загалом українці і поляки. Поєднання і переплетіння двох яскравих оригінальних культур створює атмосферу краси і чарівності, в якій зростала я і мої ровесники.

Моє рідне село Карпівці розкинулося по обидва боки річки Тетерів, на правому березі якої історично жили українці, а на лівому – поляки. І досі місцеві мешканці навіть після двох перейменувань називають вулицю Ляхською; у селі наряду з українською православною церквою є чинний польський костел. Два моїх діди, по материній і по батьковій лінії, – поляки, а бабусі – українки, то ж ми святкували польську й українську Пасху, як і чимало родин наших односельців.

Найкращі Великодні влаштувала для нас баба Фросина, мамина мама. У неї було п'ятеро дітей і десятеро внуків, тож було для кого старатися. Вона випікала найсмачніші у світі паски за вивіреною нею рецептом, на смак як весільний коровай. На дідів польський Великдень обов'язково пекла мазурок або робила непечений сирник. Її пірижечки-трояндочки з маком – то взагалі бренд, який я ніде більш не коштувала. До усіх цих печених шедеврів додавався кисіль із сухофруктів або вишень – це те, що найбільше любили ми, внуки. Тепер уже для своїх дітей і внуків я варю бабусин прозорий холодець із півня, роблю її крученики з грибами й салати, рецепти яких пам'ятаю з дитинства.

Пам'ятаю, з яким нетерпінням ми очікували бабусю з церкви, куди могла ходити тільки вона, хоча нам також хотілося, але це було неможливо (сімдесяти роки!). Із її розповідей ми вперше дізналися про Ісуса Христа, Таємну вечерю, плащаницю, Воскресіння. Це були справжні нові знання, про які на той час тільки й від бабусі ми могли почути. А ще нам хотілося швидше зустрітися з двоюрідними братами і сестрами, почванитися обновками, побачитися. Тож Великоднього ранку ми наряджалися і поспішали до бабусі. А вони з дідом вже чекали на нас.

Великий родинний стіл покривався вишитою скатеркою із френзлями; із креденця – власноруч зробленої дідом посудної шафи – діставалися тарелі і

тарілки, карафінки і фужери, кухлі і філіжанки, рушнички і серветки. Дорослі сідали за великий стіл, а діти – за малий. Здавалося, дідова хата розширювалася і видовжувалася, наповнювалася веселим гамором, цоканням крашанок. Христос воскрес! І до наступної Паски родина жила цим святом, спогадами про нього й один про одного, енергією добра, світла й любові.

Алла Соколова,
*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української мови і літератури
Ізмаїльського державного гуманітарного університету
e-mail: allasokolova@ukr.net*

УКРАЇНСЬКА ВИШИВАНКА ЯК ДУХОВНИЙ КОД КУЛЬТУРНО- НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Нині у сучасному народознавстві, етнології, етнопсихології, літературознавстві звернення допроблеметноментальної характеристики українців є актуальним.

У вітчизняній науковій думці перші спроби вивчення цих аспектів виявили М. Гоголь, І. Срезневський, М. Максимович, О. Бодянський, М. Костомаров та багато інших дослідників.

Нова хвиля науково-популярної зацікавленості вже з інтегрованим терміном «ментальність» прокотилась в українській еміграції ще у довоєнні часи ХХ ст. З наукових засад над цим феноменом досить потужно працювали Ю. Липа, В. Липинський, С. Оснацький, О. Кульчицький, М. Шлемкевич, Д. Донцов, Д. Чижевський, І. Лисяк-Рудницький та ін.

Сьогодні питання української ментальності ґрунтовно досліджують відомі фольклористи й літературознавці: В. Давидюк, Г. Лозко, І. Старовойт, Л. Шкляр, П. Гнатенко, О. Орловська та ін. Предметом вивчення постають національні обереги, з яких найвизначальнішими є рушники та національні